

PIEKSÄMÄEN KAUPUNKI

VESIHUOLLON KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2012 – 2017

TIIVISTELMÄ
26.3.2012

TIIVISTELMÄ

Yleistä

Vesihuoltolain (119/2001) mukaan kunnalla on vastuu vesihuollon kehittämisestä alueellaan. Vesihuollon kehittämissuunnitelman tavoitteena on turvata kuntalaisille hyvät vesihuoltopalvelut, jotka on tuotettu ympäristön kannalta kestäväällä tavalla ja kohtuullisin kustannuksin. Kehittämissuunnitelma sisältää selvityksen Pieksämäen kaupungin vesihuollon nykytilasta, keskeisimmistä kehittämistarpeista ja -tavoitteista sekä kehittämistoimenpiteistä 2012 – 2017.

Luonteeltaan kehittämissuunnitelma on ohjeellinen, eikä suunnitelma sido oikeudellisesti kuntaa eikä sen alueella toimivia vesihuoltolaitoksia. Kuntalaisen kannalta vesihuollon kehittämissuunnitelma kertoo suuntaa antavasti, kannattaako kiinteistölle asentaa oma vedenhankinta- tai jätevedenkäsittelyjärjestelmä vai onko tulevaisuudessa mahdollisuus liittyä vesihuoltolaitoksen verkostoon. Erityinen merkitys kehittämissuunnitelmalla on vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden läheisyydessä olevien alueiden sekä haja-asutusalueiden vesihuollon kehittämisessä. Pieksämäen kaupungin vesihuollon kehittämisen painopistealueet ovat haja-asutusalueen viemärintihankkeet, erityisesti alueilla joissa jätevesien käsittely on tiiviin asutuksen, pienien tonttien tai pohjavesiesiintymien takia vaikeaa. Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on otettu erityisesti huomioon vedenhankinnan turvaaminen, vesihuollon varajärjestelyt ja vesihuoltolaitosten yhteistyön tiivistäminen sekä vesihuoltolaitosten yhdistymishankkeiden tukeminen.

Kehittämissuunnitelman hyväksyy Pieksämäen kaupunginvaltuusto. Kehittämissuunnitelmaa tarkastetaan kuuden vuoden välein ja suunnitelman toimenpideohjelmaa päivitetään lisäksi vuosittain talousarviokäsittelyn yhteydessä.

Lisätietoja kehittämissuunnitelmasta antaa tekninen johtaja Tapani Mähönen. Vesihuollon kehittämissuunnitelma on kokonaisuutena nähtävillä ositteessa www.pieksamaki.fi/kaavoitus_tontit_ja_rakentaminen/vesihuolto sekä Pieksämäen kaupungin teknisen toimen neuvonnassa osoite Vilhulantie 5 Naarajärvi

VESIHUOLLON NYKYTILA

Pieksämäen kaupungin alueella toimii tällä hetkellä Pieksämäen kaupungin omistama liikelaitos Pieksämäen Vesi ja seitsemän itsenäistä vesiosuuskuntaa. Pieksämäen Veden toiminta-alueita on pääosin asemakaava-alueet, mutta vesijohtoja on myöskin haja-asutusalueella. Vesiosuuskuntien toiminta-alueet ovat haja-asutusalueella. Veden toimittamisesta vesiosuuskunnille vastaa Pieksämäen Vesi. Vesiosuuskuntien jäteveden puhdistamisesta vastaa Pieksämäen Vesi, mutta jatkossa vesiosuuskunnat voivat vastata kyläpuhdistamojen toiminnasta. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueiden ulkopuolella vesihuolto on järjestetty kiinteistökohtaisin järjestelmin tai taloryhmittäisillä järjestelmillä. Pieksämäen kaupungin alueen vedenhankinta perustuu pohjaveteen. Pieksämäen kaupungin alueella sijaitsee kahdeksan 1- luokan pohjavesialuetta, joista kuusi on käytössä. Tällä hetkellä vedenotto tapahtuu neljästä vedenottamosta, Tuoppunkangas, Matoniemi, Montola ja Hirvipohja. Varalla ovat Naarajärvi, Partaharju ja Hiidenlampi

Pieksämäen Veden vastuulla oleva vesijohtoverkosto on n. 354 km ja viemäriverkosto 269 km Vesiosuuskuntien vastuulla olevaa vesijohtoverkostoa on n. 265 km ja viemäriverkostoa on n.55 km. Verkostoon johdetun veden laatu on täyttänyt sosiaali- ja terveysministeriön talousvedelle asettamat laatuvaatimukset ja tavoitearvot.

Pieksämäen Vedellä on Pieksämäen keskusjätevedenpuhdistamo, osoite: Puhdistamontie Pieksämäki sekä Virtasalmella ja Haapakoskella jätevedenpuhdistamot. Nenonpellon ja Jäppilän taajaman jätevedet pumpataan siirtolinjaa pitkin Pieksämäen keskuspuhdistamoon. Sako- ja umpikaivolietteiden vastaanotto tapahtuu Pieksämäen keskusjätevedenpuhdistamolla. Pieksämäellä on keskitetyn vedenjakelun piirissä n. 4 500 kiinteistöä jätevedenpuhdistuksen piirissä on n. 4 000 kiinteistöä.

KEHITTÄMISTAVOITTEET

Pieksämäen vesihuollon keskeiset kehittämistavoitteet ovat:

- 1) Talousveden hankinnan ja jakelun turvaaminen
- 2) Jätevesihuollon kehittäminen
- 3) Vesihuoltolaitosten toimintaedellytysten turvaaminen
- 4) Erityistilanteisiin varautuminen
- 5) Yhteistyön edistäminen

1. Vedenhankinnan ja jakelun turvaaminen

Talousveden hankinnan turvaaminen edellyttää pohjavesivarojen suojelua eli pohjaveden määrän ja laadun turvaamista myös tulevaisuuden vedenhankintatarpeita varten. Raakaveden määrään ja laatuun kohdistuvien riskien hallintaa ja tunnistamista kehitetään ja alueiden käyttöä ohjataan siten, että pohjavesiin kohdistuvat riskit minimoituvat. Vedenhankinnan kannalta tärkeät pohjavesivarat suojellaan vedenhankintatarkoitukseen maankäytön suunnittelun ja kunnallisten määräysten avulla sekä tarvittaessa pohjavesialuekohtaisin suojelusuunnitelmin

Pieksämäen vedenhankinta on turvattu poikkeuksellisen hyvin sillä vettä on mahdollista ottaa useammasta vedenottamoista, mutta sähkönsaannin turvaamiseksi on tehtävä jatkossa parannuksia. Eräs keskeisimmistä toimintavarmuuden parantamistavoitteista kohdistuu vesihuoltolaitosten yhteistyön parantamiseen.

Talousvesi kuuluu välttämättömyyspalveluihin. Tavoitteen on laajentaa talousveden jakelua siten, että mahdollisimman monella kiinteistöllä on mahdollisuus liittyä keskitetyn vedenhankinnan piiriin. Tällöin voidaan taata, että kaikilla keskitetyn vedenhankinnan piirissä olevalla on saatavilla hyvälaatuisia vettä riittävästi ja riittäväällä paineella. Vesijohtot rakennetaan kaikille niille alueille, joiden liittäminen keskitetyn vedenhankinnan piiriin on teknisesti ja taloudellisesti tai terveydellisten syiden vuoksi perusteltua. Talousveden laatu varmistetaan myös vesijohtoverkoston latva-alueen kulutuspaikoissa.

2. Jätevesihuollon kehittäminen

Jätevesihuoltoa kehitetään ja tehostetaan ympäristön kannalta kestäväällä tavalla ja kustannustehokkaasti, jotta erityisesti vesistöön kohdistuvaa kuormitusta pienennetään. Pyrkimyksenä on vähentää rehevöitymistä, joka on sisävesien pahin ongelma.

Haja-asutuksen jätevesien käsittelyä tehostetaan, koska viemäriverkoston ulkopuolinen asukas

kuormittaa jätevesillään keskimäärin yhtä paljon kuin 6-8 viemäriverkoston piirissä asuvaa. Haja-asutusalueilla sijaitsevilla rakentamisen painealueilla ja herkillä alueilla (mm. pohjavesialueilla) selvitetään mahdollisuudet keskitettyyn viemärointiin. Jätevesiviemäröinnit toteutetaan niille alueille, joilta poisjohtaminen on tarkoituksenmukaista ja teknis-taloudellisesti edullisesti. Niille alueille, joille ei ole tarkoituksenmukaista rakentaa keskitettyä jätevesiviemäriä, suositellaan kiinteistökohtaisia vaihtoehtoisia jätevesijärjestelmävaihtoehtoja. Viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla jätevesien käsittelyä ohjaa ympäristönsuojelulaki, hajajätevesiasetus (209/2011) ja kunnan ympäristönsuojelumääräykset. Asetus edellyttää kiinteistökohtaisten järjestelmien saattamista vaatimusten mukaisiksi 15.3.2016 mennessä, ellei alue sijaitse vesihuollon kehittämissuunnitelman mukaisella viemärointialueella.

Lietteen käsittelyä ylläpidetään sekä jätevesiviemäriverkostojen ja niihin liittyvien laitteistojen kuntoa ylläpidetään ja seurantaa kehitetään. Viemäriverkoston pääsevien hulevesien (sade- ja sulamisvesien) määrää vähennetään, jolloin jätevedenpuhdistamot eivät ylikuormitu ja toimivat tehokkaasti. Viemäriverkostojen toimintavarmuutta parannetaan vuotovesiselvityksellä, ja laatimalla priorisoitu saneerausohjelma, jonka perustella jätevesiverkostoa saneerataan. Suunnitelmallista jätevesiverkostojen saneerausta on harjoitettu vuodesta 1987 alkaen 1 – 3 km/vuosi.

3. Vesihuoltolaitosten toiminta-edellytysten turvaaminen

Vesihuoltolaitosten toimintaedellytysten turvaamiseksi Pieksämäen kaupungin vesihuoltoa kehitetään ja toteutetaan kokonaistaloudellisesti edullisin kustannuksin, mahdollisimman tasapuolisesti ja asianmukaisesti. Vesihuoltolaitosten toiminta-alueet laajenevat rakentamisen mukaisesti. Lähivuosina uusien vesihuoltoverkostojen rakentaminen keskittyy alueille, joilla voidaan turvata pohja ja pintavesien puhtaana säilyminen. Vesihuoltolaitosten toiminnan taloudellisuuden ja kehittämismahdollisuuksien parantamiseksi on tärkeää, että vesihuoltolaitoksen toiminta-alueilla sijaitsevat kiinteistöt liitetään verkostoon. Tavoitteena on 100 % liittymisaste.

Tavoitteena on, että vesiosuuskunnat toimivat suurina yksikköinä talouden ja toimintavarmuuden kannalta. Vesihuoltolaitoksilla tulee olla asianmukaisesti hoidettu talous. Taksojen läpinäkyvyyden parantamiseksi ja kustannusten kohdentumiseksi aiheuttamisperiaatteen mukaisesti vesihuoltolaitokset tekevät taksarakenneselvitykset. Vesihuoltolaitosten henkilöstön saatavuutta pyritään turvaamaan ja henkilöstön ammattiosaamista pyritään parantamaan entisestään.

Vesihuoltoa ohjataan systemaattisesti suurempiin yksiiöihin vesiosuuskuntien osalta mm. avustusten ja toiminnanohjauksen kautta. Vesihuoltolaitosten ja yhtymien organisaatioita tulisi kehittää mm. yhdistämällä pieniä yksiköitä suuremmiksi kokonaisuuksiksi, jotta vesihuoltolaitosten toiminta voidaan turvata sekä toiminnallisella että taloudellisella tasolla.

4. Erityistilanteisiin varautuminen

Lainsäädännön muutokset tuovat paineita mm. erityistilanteisiin varautumisen osalta. Hyvälaatuisen veden, energian, vedenkäsittelykemikaalien, vedenjakelukuluston ja henkilöstön saatavuutta sekä automaatiojärjestelmien toimivuutta vesihuollon erityistilanteissa tulisikin kehittää kokonaisvaltaisesti mukaan lukien tiedottaminen. Erityistilanteisiin varautuminen edellyttää toimenpiteitä sekä vesihuoltolaitosten, kuntien että valtionhallinnon tasolla. Vesihuoltolaitosten on entistä paremmin varauduttava poikkeustilanteisiin laatimalla selkeät varautumissuunnitelmat, joiden mukaan toimimista on myös harjoitettava. Vesihuoltolaitosten varautumissuunnitelmat on otettava huomioon kaupungin valmiussuunnittelussa. Lisäksi kaupunki varautuu vesihuollon turvaamiseen erityistilanteissa vesihuoltolaitosten verkostojen ulkopuolella.

5. Yhteistyön edistäminen

Yhteistyötä jatketaan ja kehitetään sekä Pieksämäen kaupungin, Pieksämäen Veden ja vesiosuuskuntien välillä sekä osuuskuntien kesken. Myös kaupungin sisäistä yhteistyötä kehitetään ja sovitaan yhteiset toimintamallit. Osuuskuntien keskinäisen yhteistyön lisääminen on osuuskuntien toimintaedellytysten turvaamiseksi tärkeää.

Hulevesien käsittelyn vastuu on kuntaliitoksen yhteydessä eriytetty vesilaitostoiminnasta teknisen toimen vastuulle. Hulevesien osalta eriyttäminen vastaa tulevaa lainsäädäntöä.

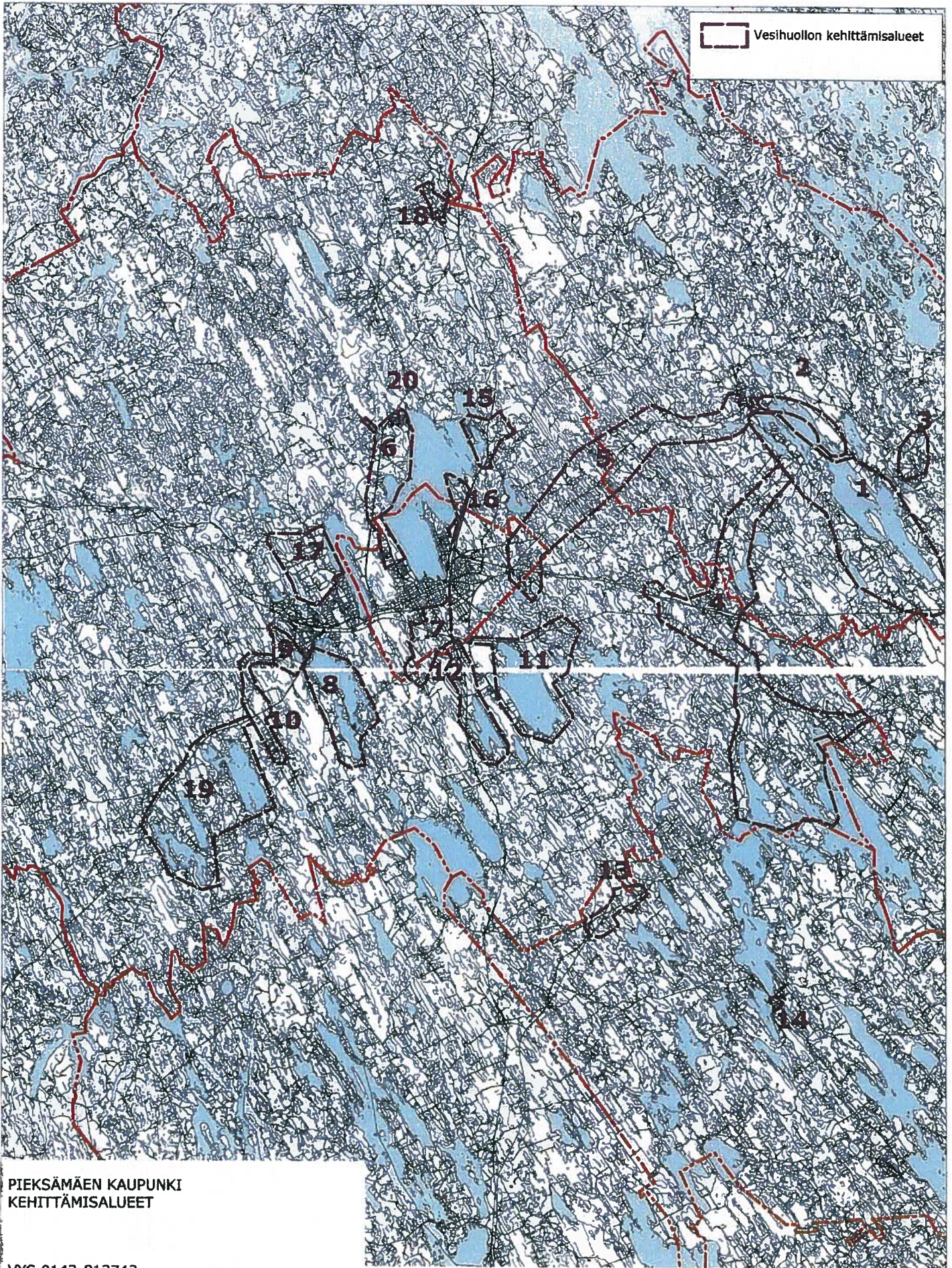
Hulevesitulvariskejä tulee minimoida ja Pieksämäen kaupungille tulee laatia ohjelma, jossa määritellään hulevesien hallinnan vaatimustasot eri alueille. Sammutusvesihuollon hoitaminen edellyttää kaupungin, alueellisen pelastuslaitoksen yhteistyötä.

Tapani Mähönen
tekninen johtaja

LIITTEET:

Kartta kehittämisalueista
Vastineet

Luettelo kehittämisalueista

PIEKSÄMÄEN KAUPUNKI
KEHITTÄMISALUEET

VYS 0143-P12743

31.5.2011

LAUSUNNOT JA VASTINEET

Pieksämäen Vesi toteaa lausunnossaan 9.2.2012, että toiminta-alueen rajauksen piiriksi haja-asutusalueella on määritely 100 metrin etäisyys runkolinjoista. Tämä piirretty piiri perustuu osittain epäluotettavaan kartta-aineistoon. Vesihuoltolaitoksen karttatiedot tarkentuvat, kun kohteissa operoidaan. On tärkeää, että toiminta-alueena ymmärretään sitä aluetta, jossa vesihuollon runkolinjoja on. Toiminta-alueen puuttumisesta haja-asutusalueella ei ole ollut haittaa Pieksämäen Veden toiminnalle. Kaikki kiinteistöt, jotka ovat halunneet, ja joilla se on ollut mahdollista, ovat liittyneet runkoverkostoihin. Pieksämäen Vesi pitää toiminta-alueen määrittystä hyvin laadittuna eikä sillä ole muuta huomautettavaa.

Vastine:

Vesihuoltolinjojen sijaintitiedot perustuvat vesihuoltolaitoksilta saatuihin tietoihin. Kaikkien linjojen osalta ei ole saatavissa mitattua aineistoa. Kartta-aineistoa täydennetään sitä mukaa, kun mitattua aineistoa on saatavissa.

Jäppilän Seudun Vesiosuuskunnan hallitus päätti 2.2.2012 lausuntonaan ilmoittaa, että se hyväksyy osuuskunnalle esitetyn toiminta-alueen, mutta asia olisi osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen määräämällä tavalla sekä osuuskuntaa taloudellisesti ja juridisesti sitovana asiana käsiteltävä osuuskunnan kokouksessa, mikä ei lausunnon antamiselle annetussa määräajassa ole ollut mahdollista. Ehdotuksen mukaisesta toiminta-alueesta puuttuu jo rakennettua linjastoa, joka voidaan lisätä toiminta-alueeseen myöhemmin, kun hanke päättyy ja tarkekuvat valmistuvat.

Vastine:

Toiminta-alueita täydennetään vuosittain sitä mukaa, kun vesihuoltolaitoksilta tulee esityksiä toiminta-alueista.

Leppäkankaan Vesiosuuskunnan hallitus päätti 21.1.2012 lausuntonaan ilmoittaa, että se hyväksyy osuuskunnalle esitetyn toiminta-alueen, mutta asia olisi osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen määräämällä tavalla sekä osuuskuntaa taloudellisesti ja juridisesti sitovana asiana käsiteltävä osuuskunnan kokouksessa, mikä ei lausunnon antamiselle annetussa määräajassa ole ollut mahdollista.

Vesiosuuskunta Majavan hallitus päätti 9.2.2012 lausuntonaan ilmoittaa, että osuuskunnalle ehdotettu toiminta-alue vastaa osuuskunnan aiemmin tekemää esitystä.

Kai-Ka-La vesiosuuskunnan hallitus päätti 24.1.2012 ilmoittaa mm., että se voi toimittaa vettä ainoastaan Majavan valmiiksi rakennetun runkolinjan varrelle tulevien uusien jäsenten asuin- ja lomakiinteistöihin, mutta se ei voi toimittaa lisävettä suuriin karjatalouksiin tai teollisuuslaitoksiin. Näin voidaan turvata vesiosuuskunnan mahdollisten uusien jäsenten vedensaanti tulevaisuudessa.

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toteaa lausunnossaan, että toiminta-alue-ehdotukset on esitetty selkeinä karttoina, joista selviävät alueiden rajaukset riittävällä tarkkuudella. Koska osa asiakirjoista on laadittu jo vuonna 2010, viime vuonna tehdyt toimenpiteet eivät ole päivittyneet suunnitelmiin. ELY-keskus esittää kommentteja ja tarkennuksia raportin tekstiosaan ja vesihuollon kehittämissuunnitelmaan, mutta sillä ei ole huomauttamista ehdotetuista toiminta-alueista.

Vastine:

Päivitetään esitetyt muutokset.

Keski-Savon ympäristötoimen lausunnossa 9.2.2012 todetaan, että ehdotus vesihuoltolaitosten toiminta-alueista on tehty vesihuoltolain periaatteiden mukaisesti. Toiminta-alueiksi on määritelty alueet, joissa on vesi- ja viemäriverkosto ja joissa se on terveydellisistä, ympäristönsuojelullisista ja maankäytöllisistä syistä tarpeen. Toiminta-alueisiin on sisällytetty asemakaava-alueet sekä haja-asutusalueella verkoston ympäriltä noin 100 metrin etäisyydellä olevat alueet Pieksämäen kaupungissa. Toiminta-aluekartat saatetaan ajan tasalle verkostojen laajentumisen myötä. Ympäristötoimi huomauttaa, että suunnitelma-asiakirjoista puuttuu Syrjäntien vesiosuuskunta, ja esittää muutamia lisäyksiä ja korjauksia ehdotuksen tekstiosaan.

Ympäristötoimi toteaa lausunnossaan lisäksi, että viemäriverkoston ja sitä koskevan toiminta-alueen laajentuminen on ympäristönsuojelun kannalta erittäin tärkeää. Toiminta-alueitten jyrkkä rajaaminen noin 100 metrin etäisyydelle runkolinjoista ei sovellu esimerkiksi ranta- ja pohjavesialueilla, jotka tulisi mahdollisuuksien mukaan sisällyttää toiminta-alueisiin, ja muutoinkin alueiden pienipiirteistä rajaamista tulisi välttää.

Vastine:

Pyydetään Syrjäntien vesiosuuskuntaa esittämään vesihuollon toiminta-alue ehdotus Pieksämäen kaupungin hyväksyttäväksi. Tekstiosaan tehdään tehdyt korjausehdotukset. Tässä vaiheessa nähtävänä ollutta toiminta-aluetta ei laajenneta. Toiminta-alueiden laajentaminen on mahdollista tehdä siten, että tulee yksilöidyt esitykset toiminta-alueiden laajentamistarpeista.

Rakennuslautakunta toivoo lausunnossaan 31.1.2012 vesihuoltolaitoksilta ja vesiosuuskunnilta aktiivista otetta siihen, että rakentajille on tarjolla täsmällistä tietoa liittymisen kustannuksista, toteutusaikataulusta ja liittymien toteuttamisesta.

Vastine:

Vesihuollon kehittämissuunnitelmassa on esitetty tavoitteellinen taulukko vesihuoltohankkeiden toteuttamisesta. Hankkeiden toteutuminen riippuu avustuksien saatavuudesta ja alueen asukkaiden halusta rakentaa keskitetty vesihuolto.

Hankasalmen kunta ilmoittaa lausuntonaan 5.3.2012, että sillä ei ole huomauttamista kehittämissuunnitelmasta.

Joroisten kunnan lausunnossa 20.2.2012 todetaan, että osuuskuntien toiminta-alueen rajaus noin 100 metrin etäisyydelle verkoston ympäristöön on tarkoituksenmukainen.

Suonenjoen kaupunki ilmoittaa lausuntonaan 6.2.2012, että sillä ei ole huomauttamista toiminta-alueista.

Heikki Vihavainen esitti, että Virtasalmen taajaman vieressä oleva Leirisaarentien alue otetaan vesihuollon kehittämissuunnitelmassa huomioon.

Vastine:

Alue otetaan vesihuollon kehittämisalueeksi.

Taulukko 4: Toimenpideohjelma vesihuollon kehittämisalueista

Kartassa	Kehittämiskohde	Toteutusaikataulu	Kustannusarvio	Toteuttaja	Pituus m
Alue 1	Synänsin alueen vesihuolto ja viemäröinti	2011–2015	1 120 000	Jäppilän seudun vok	14 000
Alue 2	Syvänsin pohjoispään vesihuolto ja viemäröinti	2011–2017	200 000	Jäppilän seudun vok	3 000
Alue 3	Tihusniemen kyläpuhdistamo	2017–2020	600 000	Jäppilän seudun vok	7 500
Alue 4	Siikamäen–Peiposjärven–Maaveden alueen vesihuolto ja viemäröinti	2011–2014	3 500 000	Jäppilän seudun vok	44 000
Alue 5	Jäppilän–Pieksämäen välisen alueen vesihuolto ja viemäröinti	2010–2011	700 000	Jäppilän seudun vok	9 000
Alue 6	Nenonpellon–Pieksämäen välisen alueen viemäröinti	2012–2016	520 000	Kaupunki	6 500
Alue 7	Elärvipohja	2012–2013	640 000	Kaupunki	8 000
Alue 8	Naarajärven alueen viemäröinti	2012–2014	1 500 000	Kaupunki	18 700
Alue 9	Palokin alueen viemäröinti	2012–2015	300 000	Kaupunki	3 800
Alue 10	Niskamäen alueen viemäröinti	2014–2017	700 000	Kaupunki	8 700
Alue 11	Naiskankaan–Pyhityn alueen viemäröinti	2011–2013	1 500 000	Naiskankaan vok / Kaupunki	18 700
Alue 12	Heiniön alueen viemäröinti	2012–2016	660 000	Kaupunki	8 200
Alue 13	Montolan alueen viemäröinti	2012–2015	300 000	Kaupunki/ vok	2 000
Alue 15	Partaharjun alueen viemäröinti	2013–2014	560 000	Kaupunki	7 000
Alue 16	Kukkaroniemen alueen vesihuolto ja viemäröinti	2016–2017	400 000	Kaupunki	5 000
Alue 17	Vilhulan alueen viemäröinti	2015–2016	700 000	Kaupunki	8 700
Alue 19	Niskamäen–Halkokummun alueen viemäröinti	2018–2020	2 700 000	Kaupunki	30 000